

III Міжнародна науково-практична конференція молодих учених та студентів «Філософські виміри техніки» (PDT-2022)

студентів, 4 – 5 грудня 2019 р. / За заг. ред. А.А.Криськова та Н.В. Габрусєвої. Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя. С. 71-72.

3. Team Will artificial intelligence ever have emotions or feelings? URL: <https://www.bitbrain.com/blog/artificial-intelligence-emotions>.

4. За Дерев'янко С.П., Примак Ю.В., Ющенко І.М. (2020). Штучний інтелект та емоційний штучний інтелект як феномени сучасної когнітивної психології. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Психологія»: науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, червень. № 11. С. 115–119. DOI: 10.25264/2415-7384-2020-11-115-119.

5. Емоційний AI: як технологія набуває людських рис. URL: <https://evergreens.com.ua/ua/articles/emotion-ai.html>.

6. Robots Are Able to Feel Pain like Humans. URL: <https://www.analyticsinsight.net/robots-are-able-to-feel-pain-like-humans/>

7. Nataraj P. Do machines feel pain? URL: <https://analyticsindiamag.com/do-machines-feel-pain/>

Городиська Н.

Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна

СОЦІАЛЬНИЙ ПРОГРЕС В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Norodyska N.

SOCIAL PROGRESS IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION

В сучасних умовах діджиталізація економіки, освіти, охорони здоров'я, громадського управління тощо є однією з базових компонент стратегії соціально-економічного розвитку європейських країн. Україна не є винятком. Сьогодні відбуваються суперечливі зміни, що характеризуються, з одного боку, прогресом у науково-технічній, виробничій та інформаційній сферах, а з другого боку, посиленням соціальної деградації не лише соціальних груп та спільнот, а й цілих країн.

Соціальний прогрес — це ідея, що суспільство може покращитись або покращується в плані його соціальних, політичних та економічних структур. Це може статися внаслідок безпосередньої дії людини, як у соціального підприємства або через соціальну активність, або як природний аспект соціокультурної еволюції.

Терміном “прогрес” позначають розвиток тих якостей, які люди оцінюють як позитивні з позиції певних цінностей (те, що один вважає прогресивним, інший може вважати регресивним). Прогресом називаємо ті якісні чи структурні зміни певного суспільного явища чи соціальної системи, які становлять удосконалення цього явища, порівняно з його попереднім станом.

Соціальний прогрес виявив таку рису, як темпоралізація, тобто різке прискорення темпів розвитку. Так, наприклад, від появи перших антропоїдів до писемності пройшло близько 3 млн. років, перехід до друкарства зайняв 5 тис. років, від друкарства до звукозапису і телебачення пройшло 500 років, поява нових поколінь комп'ютерів відбувається в межах десятків років. За ХХ століття зроблено більше наукових відкриттів і створено більше нових технічних приладів, ніж за всю попередню історію.

Під поняттям діджиталізація (від англ. digitalization) розуміють впровадження цифрових технологій в різноманітні сфери життя суспільства. Діджиталізація - соціокультурний феномен, що став складовою розвитку всіх сфер життєдіяльності сучасного соціуму, є одним з найскладніших, комплексних й малодосліджених соціально-економічних явищ [1].

В умовах діджиталізації активно починають розвиватися на ринку все нові й нові інноваційні продукти - смартфони, планшети, соціальні мережі та додатки. З погляду нашого

III Міжнародна науково-практична конференція молодих учених та студентів «Філософські виміри техніки» (PDT-2022)

часу, найкращі онлайн-винаходи ще попереду. Сьогодні відбувається інтелектуалізація економіки, в основі якої інтелектуальне покращення її характеристик, упровадження інновацій та ефективність, яка виходить на новий рівень.

Справжня революція станеться тоді, коли кожен матиме під рукою особистих роботів, а роботи і машини будуть виконувати основну роботу. Цифрова економіка продовжує стрімко розвиватися і займатися багатьма видами діяльності за допомогою машин. І це не фантастика і не утопія. Сьогодні цифрова економіка тримається на вільному потоку копій. Штучний інтелект і машини з функцією самонавчання підштовхують глобальну економіку до чергової революції.

Інтернет став океаном розрізної, на перший погляд, інформації, і в наші дні з'являється можливість з'єднати й отримати з цього економічну вигоду. «Якщо в аграрну епоху основною сировиною була земля, в індустріальну - залізо, то в інформаційну добу сировиною є дані».

Цифровий прогрес породжує нові дива, які вже сьогодні стають буденною частиною життя, так само як дива минулих століть - літаки, хмарочоси, ліфти, автомобілі, холодильники і пральні машини. Майбутнє за цифровою економікою і цифровим прогресом. Хоча, все в міру... [2].

Діджиталізація – це, перш за все, явище, що спричиняє послідовні трансформації соціокультурного коду, об'єднані загальним вектором розвитку. Сьогодні експоненціальне зростання цифрових технологій тягне за собою і зростання по експоненті кількості й якості інтеграційних змін в системі комунікації в суспільстві, що склалась в індустріальну епоху. Поява таких технічних засобів, як Інтернет і мобільні пристрої, що дозволяють членам суспільства перебувати в постійній комунікації один з одним, є першою сходинкою діджиталізації і, відповідно, провісником глобальних модифікацій соціальних інститутів і вектору розвитку суспільства в цілому.

Варто зазначити, що тренд сучасної соціогенези явно має переки в бік фетишизації технологічних новацій. Однак при критичному осмисленні поняття «цифровий простір» ми можемо спостерігати його хиткість і ненадійність.

Таким чином, вперше в такій категоричній формі постає питання про ціну науково-технічної революції та її користі для людини. В іншому разі виходить, що можна уникнути небезпеки руйнівної ядерної війни, але тихо і непомітно «розчинитися» в новій віртуальній реальності. Причому навіть не помітивши змін і не бажаючи спочатку саме такого розвитку подій, за яких пересічна людина зникне з мапи планети або перетвориться на кіборга, раба цифри і придаток машини. Технократична цивілізація захопила людину за горло своєю міцною хваткою і все більше затягує її в свої обійми. І ніякі ноу-хау в кіберсфері не допоможуть наблизитися до істини, якщо сама людина не розставить потрібні пріоритети пізнання дійсності [3].

Отже, перш ніж рухатися далі шляхом тотального впровадження різних технологічних нововведень в людське життя, потрібно потурбуватися над осмисленням ролі «цифри» в житті людини біологічної, утриматися від магії «цифри», влади алгоритмів і регламентацій і зрозуміти етику «цифри», оцінити з усією відповідальністю діджиталізацію не як шанс прискореного розвитку через занурення у віртуальну реальність, а саме як виклик для природного, біологічного ареалу проживання людини, як основу можливого знищення біологічної і соціальної цивілізації. Необхідно зрозуміти наслідки діджиталізації для зміни ролі держави, приватного життя громадян; подумати про те, навіщо ми добиваємося цифрового перевороту у свідомості, якщо це призведе до втрати культурного і біологічного коду людини. При цьому слід відповісти на сакраментальне запитання: таке цифрове перетворення і перевтілення соціальнобіологічної сутності в цифрову – це логічний підсумок всього шляху людської цивілізації, що досягла своєї кульмінаційної і останньої точки розвитку?

III Міжнародна науково-практична конференція молодих учених та студентів «Філософські виміри техніки» (PDT-2022)

Література

1. Довгодько Т., Корчук О. Діджиталізація як соціокультурний феномен: філософсько-освітній аспект. URL: <http://mir.dsru.edu.ua/article/view/225778/225537>
2. Журавель К.О. Цифрові трансформації в економіці в умовах діджиталізації. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/31550/ZE_2019_54.pdf?sequence=1
3. Литвинов О. М. Діджиталізація: на порозі цифрового Дахау. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/9635/Didzhytalizatsiia_Lytvynov_2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Г. Груць, канд. пед. наук, доц.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна

МОРАЛЬНИЙ АСПЕКТ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ

H. Hruts, Ph.D., Assoc. Prof

THE MORAL ASPECT OF SCIENTIFIC AND TECHNOLOGICAL PROGRESS

За останні сто років цивілізаційний розвиток людства сягнув небачених змін, які торкнулися усіх сфер нашого життя – економічної, політичної, соціальної, культурної, освітньої. Ці зміни прискорюються шаленими темпами. І, звісно, величезну роль у цьому відіграють різноманітні технології, які докорінно змінюють не лише спосіб життя і мислення людей, але й усю картину світу. Загальновідомо, що доленосні зміни відбувалися протягом усієї історії людства: природні потрясіння (землетруси, повені), хвороби (тиф, холера, чума), воєнні конфлікти, голод тощо. Але все вищезгадане ніколи не мало такого глобального масштабу, як сьогодні, коли кожен зсув у будь-якій сфері діяльності людей має світове відлуння. Можна сказати, що ми живемо в сьогоденні, яке є поворотним моментом в людській історії. Нинішній час – розділова грань, яка проходить через центр цієї історії.

На всі виклики сучасної дійсності, стрімкий прогрес інформаційних технологій, небачене прискорення технологічних та соціальних перетворень освітяни мають виробити концепції, які розкривають проблеми взаємодії суспільства та індивіда, права і свободи людини, етичних норм і цінностей. Людині доводиться опинятися у нових несподіваних ситуаціях, які не мають аналогів у минулому, тому особливо гостро постає проблема моральної орієнтації людства. При розв'язанні цієї проблеми спершу необхідно визначити, чи здатна етика взаємодіяти з технологічною раціональністю і в яке русло потрібно спрямувати розвиток традиційної етики, щоб питання морального виживання людства могло отримати теоретичне осмислення.

Дивовижні наукові відкриття на перший погляд захоплюють нас. Але в результаті морально-духовного невігластва, безвідповідальності окремих учених, інженерів доводиться пожинати гіркі плоди деяких наукових досягнень. Так, наприклад, відкриття енергії атомного ядра дало змогу виробляти значний обсяг електроенергії на атомних станціях, але також і виготовляти грізну зброю. Це породило ніким і нічим некерованого монстра, який, як дамоклів меч, висить над людством. Здається, що життя на землі ще ніколи не було настільки крихким. Як бачимо, війна путінської росії затьмарила нацистську Німеччину за кількістю військових злочинів, агресивністю та нещадністю. Тільки зареєстровані воєнні злочини російської воєнщини вже обчислюють сотнями тисяч. Адже війна з Україною – це не битва армій, а системне знищення цивільного населення, геноцид українського народу, стирання міст із лица землі. І при цьому використовується надсучасне озброєння. Тому функціонування моральності у сучасних політичних умовах є дуже складним і водночас архіважливим.

Вважаємо, що для подальшого розвитку і функціонування здорового, зрілого соціуму потрібно змістити акценти з науково-технологічної парадигми на духовну, оскільки науково-